

LASKENTATOIMEN JA RAHOITUKSEN LUENTOJEN TEHTÄVÄT

1. Yrityksen sidosryhmät

1. Mitä tarkoittaa yrityksen *sidosryhmä*? Luettele niin monta sidosryhmää kuin muistat.
2. Ketkä käyttävät ylintä päätösvaltaa osakeyhtiössä? Keillä muilla on päätösvaltaa ja miten valtasuhteet toimivat?
3. Mikä on yrityksen sidosryhmien tärkein tiedonlähde ja mitä tietoa se sisältää? Mikä takaa tiedon luotettavuuden?

2. Tilinpäätös

4. Mikä on *tilikausi*? Mitä laki määrää tilikauden ajoituksesta ja pituudesta?
5. Milloin yritys on *suuri kirjanpitovelvollinen*?
6. Tilinpäätöksen osat:
 - a. Mitkä ovat tilinpäätöksen osat?
 - b. Mitkä tilinpäätöksen osat vaaditaan kaikilta yrityksiltä? Millä ehdoilla muut osat vaaditaan?
 - c. Mitä muita dokumentteja yrityksen voidaan vaatia liittävän tilinpäätökseensä? Millä ehdoilla?
 - d. Keillä on oikeus saada osakeyhtiön tilinpäätösasiakirjat luettavakseen?
7. Tuloslaskelma:
 - a. Mikä on tuloslaskelma, lyhyesti sanoen?
 - b. Mistä tuloslaskelma johdetaan?
 - c. Mitä on tuloslaskelman ensimmäisellä rivillä? Mitä se tarkoittaa, suurin piirtein?
 - d. Mitä on tuloslaskelman alimmalla rivillä?
8. Tase:
 - a. Mikä on tase, lyhyesti sanoen?
 - b. Mistä tase johdetaan?
 - c. Mihin kahteen osaan tase jakautuu? Mistä näissä on kyse?
 - d. Mihin osiin ed. kohdassa mainitut osat puolestaan jakautuvat?
 - e. Mitä tarkoittaa, että "tase menee tasan"? Entä jos se ei mene tasan?

3. Oma ja vieras pääoma

9. Mitä tarkoittaa vieras pääoma? Miten sitä voi saada lisää?
10. Mistä kahdesta lähteestä oma pääoma on peräisin? Miten yritys voi kasvattaa omaa pääomaansa?
11. Mitä eroja on oman ja vieraan pääoman sijoittajien asemassa?
12. Missä tilanteessa oman ja vieraan pääoman omistajien välille syntyy jyrkkä eturistiriita?

4. Päämiehen ja toimeenpanijan ongelma; konserni; yhtiömuodot

13. Yrityksen osakkeenomistajien ja toimivan johdon välillä sanotaan olevan *päämiehen ja toimeenpanijan ongelma*. Selitä, mistä on kyse.
14. Konserni:
 - a. Mikä on konserni?
 - b. Mitä ovat emoyritys ja tytäryritys?
 - c. Mitä ovat alustuskonserni ja rinnakkaiskonserni?
15. Osakeyhtiö on eräs yhtiömuoto. Mitä muita yhtiömuotoja tiedät? Mitä merkittäviä eroja on eri yhtiömuotojen välillä?

5. Kirjanpidon periaatteet (s. 19)

16. Mitä kirjanpitoon merkitään? Millä nimellä kirjanpidon merkintöjä kutsutaan?
17. Missä järjestyksessä asiat merkitään kirjanpitoon?
18. Mitä tarkoittaa kahdenkertainen kirjanpito?
19. Mikä on tosite ja miten se liittyy kirjanpitoon? Mitä tositteilta vaaditaan?
20. Juoksevan kirjanpidon tilejä on kolmenlaisia. Mitä nämä kolme ovat?
21. Kirjanpidossa on mm. seuraavat tilit: Kassa, Pankkitili, Vieras pääoma, Ostotili, Myyntitili.

Tee kirjanpidon merkinnät seuraavista:
 - a. Yritys ottaa 2 000 euron lainan ja saa sen pankkitililleen.
 - b. Yritys nostaa pankkitililtä 1 600 euroa.
 - c. Yritys ostaa 1 500 eurolla tavaroita myytäväksi (maksu käteisellä).
 - d. Yritys myy tavaroita 1 000 eurolla (käteisellä).
 - e. Yritys tallettaa pankkitililleen 500 euroa.
 - f. Yritys maksaa pankkitililtään 500 euroa lainan lyhennystä.

6. Jaksottaminen ja poistot (s. 21, 27–28)

22. Milloin yritykselle syntyy a) meno, b) tulo?
23. Mitä tarkoittaa jaksottaminen?
24. Mitä eroa on a) menolla ja kululla, b) tulolla ja tuotolla?
25. Mitä periaatetta noudatetaan a) menon, b) tulon jaksottamisessa?
26. Mikä on poisto? Miten se näkyy a) tuloslaskelmassa, b) taseessa?
27. Yritys on ostanut tilikauden aikana 540 000 eurolla myytävää tavaraa. Tilikauden lopussa varaston arvo on 110 000 euroa. Edellisen tilikauden lopussa se oli 130 000 euroa. Paljonko ostokulua tilikaudelle tulee kohdistaa?

7. Tuloslaskelma (s. 23–26)

28. Miten liikevaihto tarkkaan ottaen määritellään?
29. Mitä liikevoitto kuvaa?
30. Mitä logiikkaa tuloslaskelman erien keskinäinen järjestys noudattaa?
31. Arvonlisäverokanta on 24 % ja yrityksen tuloverokanta on 20 %. Tilikauden liikevaihto on 100 000 euroa, liiketoiminnan kulut 80 000 euroa ja korkokulut 5 000 euroa. Satunnaisia eritä ei ole, ja tilinpäätössiirtoja ei tehdä.

Kirjoita tämän perusteella tuloslaskelmakaava (yksinkertaistetussa muodossa).
32. Miten yrityksen tekemät investoinnit näkyvät tuloslaskelmassa?
33. On olemassa kaksi tuloslaskelmakaavaa. Mitkä ne ovat ja miten ne eroavat toisistaan? Mistä nämä kaavat löytyvät?

8. Tase (s. 27–30)

34. Kirjoita tasekaava yksinkertaistetussa muodossa sivun 27 tyyliin.
35. Miten yrityksen tekemät investoinnit näkyvät taseessa?
36. Mihin taseen erään merkitään:
 - a. pankkitilillä olevat rahat
 - b. edellisten tilikausien voitot
 - c. ostovelat
 - d. myytäväksi hankitut tavarat
 - e. tytäryhtiön osakkeet
 - f. omaan käyttöön hankittu kone
 - g. myyntisaatavat asiakkailta
 - h. tuotannon raaka-aineet
 - i. mainoskampanjan kulut
 - j. saadut pankkilainat
 - k. maksamattomat palkat
 - l. myytäväksi hankittu kone
 - m. osakkeenomistajien sijoittamat rahat
 - n. poistoero
 - o. valmiit tuotteet
37. Mistä syntyy poistoero? Miten poistoeron lisäys vaikuttaa a) tuloslaskelmaan, b) taseeseen?
38. Mitä eroa on vieraalla pääomalla ja pakollisella varauksella?

9. Tuloslaskelman ja taseen sovelluksia

39. Miten seuraavat liiketapahtumat vaikuttavat tuloslaskelmaan ja taseeseen? (Muista varmistua aina, että tase pysyy tasapainossa.)
- Yritys hankkii koneen (käteisellä).
 - Yritys tekee koneesta poiston.
 - Yritys ottaa lainaa.
 - Yritys maksaa osinkoa omistajilleen.
 - Yritys maksaa lainan korkoa.
 - Yritys ostaa raaka-aineita (käteisellä).
 - Yritys myy tavaran asiakkaalle velaksi.
 - Yritys saa maksun edellisessä kohdassa mainitulta asiakkaalta.

10. Rahoituslaskelma (s. 32–33)

40. Mihin kolmeen osaan rahoituslaskelma jakautuu?
41. Milloin jokin erä merkitään rahoituslaskelmaan positiivisena, milloin negatiivisena?
42. Mitä rahoituslaskelman loppusumma kertoo?
43. Mihin rahoituslaskelmaan erään sisältyy kukin seuraavista, ja minkä merkkisenä?
- ostettujen koneiden hankintamenot
 - lainan nostaminen
 - henkilöstön palkat
 - liikevaihto
 - osingonmaksu?
44. Rahoituslaskelmasta on kaksi versiota. Mitkä ne ovat, ja miten ne poikkeavat toisistaan?

11. Toimintakertomus ja tilintarkastus (s. 33–34, 39–42)

45. Mikä on toimintakertomus, muutamalla lauseella kerrottuna?
46. Tilintarkastus:
- Mikä on tilintarkastuskertomus ja mikä on sen tärkein osa?
 - Onko kaikissa yrityksissä tehtävä tilintarkastus?
 - Millainen tilintarkastuskertomus on silloin, kun tarkastuksessa ei tule ilmi mitään ongelmia? Entä mitä vaihtoehtoja on, jos merkittäviä ongelmia löytyy?

12. Suomalainen ja kansainvälinen tilinpäätöskäytäntö (s. 21–23, 34–35)

47. Mitä ovat IFRS ja IAS?
48. Miltä yrityksiltä Suomessa vaaditaan IFRS-tilinpäätös?
49. Mitä eroja on suomalaisen tilinpäätöskäytännön ja IFRS:n välillä?

13. Osakkeen arvonmääritys (s. 53–56)

50. Yritys maksaa vuosittain osinkoa 6 snt/osake. Osingon odotetaan pysyvän samana vielä pitkään. Mikä on osakkeen arvo, kun tuottovaatimus on 8 %?
51. Miten vastaisit edelliseen tehtävään, jos osingon odotetaan kasvavan 2 % per vuosi, ja tuottovaatimus on edelleen sama?
52. Yritys on juuri julkaissut uusimman tilinpäätöksensä. Se on 53 miljoonaa euroa tappiollinen. Yrityksen toimintakertomuksen mukaan yrityksen johto uskoo, että alkanut tilikausi tulee olemaan voitollinen, mutta olet toista mieltä. Laatimasi ennuste sanoo, että tuleva tilikausi jää 20 miljoonaa euroa tappiolle, mutta sitä seuraava on jo 50 miljoonaa euroa voitollinen, ja siitä eteenpäin voitot kasvavat 5 % per vuosi. Tuottovaatimuksesi on 12 %.
- Mikä on yrityksen arvo?
 - Mikä on osakkeen arvo, kun osakekanta on 14,5 miljoonaa osaketta?
53. Lisäarvomalli:
- Mikä on lisäarvomallissa esiintyvä termi B_0 ?
 - Mikä on lisäarvomallissa esiintyvä erotus $F_t - rB_{t-1}$?
 - Millä ehdolla sanomme, että yritys tuottaa arvoa omistajilleen?
 - Millä ehdolla sanomme, että yritys tuhoaa omistajiensa varallisuutta?

14. Vapaa kassavirta (s. 57–58)

54. Yritys on tilikaudella tehnyt 10 M€ arvosta uusia investointeja. Käyttöpääoma on vähentynyt 1 M€. Yrityksen liikevaihto on 100 M€ ja liikevoittoprosentti on 15 %. Tuloverokanta on 20 %. Laske vapaa kassavirta.
55. Jatkoa edelliseen. Oletetaan vapaan kassavirran kasvavan 3 % per vuosi. Keskimääräinen pääoman tuottovaatimus on 8 %. Yrityksen osakekanta on 5 miljoonaa osaketta. Mikä on osakkeen arvo, jos
- yrityksellä ei ole nettovelkaa
 - yrityksen nettovelka on 20 miljoonaa euroa?

15. Koko, kasvu ja kannattavuus (s. 64–71)

56. Millä neljällä mittarilla yrityksen kokoa voidaan kirjan mukaan mitata?
57. Esempio Oy:n liikevaihto oli 125 200 euroa vuonna 2010 ja 149 800 euroa vuonna 2014. Mikä oli liikevaihdon keskimääräinen vuosittainen kasvuprosentti tilikaudesta 2010 tilikauteen 2014?
58. Seuraavalla sivulla on Esempio Oy:n tilinpäätöksestä poimittuja tietoja. Laske viimeisimmän tilikauden
- liikevoittoprosentti
 - nettotulosprosentti
 - sijoitetun pääoman tuottoprosentti
 - oman pääoman tuottoprosentti
 - vapaan kassavirran tuottoprosentti

Esempio Oy:n tilinpäätöksestä poimittuja tietoja:

	2014	2013
Liikevaihto	149 800	140 100
Käyttökate	34 400	23 000
Liikevoitto	13 900	4 300
Vapaa kassavirta	4 500	- 800
Korkokulut	3 100	3 100
Nettotulos	10 800	1 200

	31.12.2014	31.12.2013
Taseen koko pääoma	114 000	107 700
Vaihto-omaisuus	5 500	5 800
Myyntisaamiset	21 200	15 700
Lyhytaikaiset saamiset	23 900	18 500
Pitkäaikaiset saamiset	300	400
Rahoitusarvopaperit	1 000	3 000
Rahat ja pankkisaamiset	3 500	6 800
Oma pääoma	35 800	34 600
Oman pääoman markkina-arvo	90 000	126 000
Korollinen vieras pääoma	65 600	60 800
Lyhytaikainen vieras pääoma	19 800	18 500
Pitkäaikainen vieras pääoma	58 400	54 600

16. Tehokkuus (s. 72–74)

59. Laske Esempio Oy:n
- koko pääoman kierto nopeus
 - varaston kierto nopeus
 - myyntisaamisten kierto aika
60. Jos kierto nopeus luku on 5, mikä on kierto aika (päivinä)?

17. Vakavaraisuus ja maksuvalmius (s. 75–79)

61. Laske Esempio Oy:n
- nettovelkaantumisaste
 - omavaraisuusaste
 - lainojen hoito aika
62. Laske Esempio Oy:n
- quick ratio
 - current ratio

18. Riski ja tuotto

63. Mikä on riskipreemio?
64. Milloin rahoitusteoriassa sijoittajan sanotaan olevan a) riskinkaihtaja, b) riskineutraali, c) riskinrakastaja?
65. Miksi osakkeen tuotto-odotus on sama kuin sen tuottovaatimus?
66. Miten minkä tahansa sijoituskohteen tuottovaatimus määräytyy?
67. Mitä rahoitusteoriassa tarkoittaa sana portfolio? Miten portfolion tuotto määräytyy?
68. Mitä on hajauttaminen eli diversifiointi? Miksi sen sanotaan olevan ilmainen lounas?
69. Mitä ovat systemaattinen ja epäsystemaattinen riski?

19. Rahoitusmarkkinat (s. 91, 93–95, 97)

70. Mikä yhteys on yrityksen pääoman kustannuksella ja sijoittajien tuotto-vaatimuksella?
71. Mikä on rahoitusmarkkinoiden tehtävä kansantaloudessa *Taloustieteen oppikirjan* mukaan? Entä mitkä ovat niiden tehtävät laskentatoimen kirjan mukaan?
72. Mitä syitä yrityksellä on listautua pörssiin?
73. Mikä on pankkien rooli rahoitusmarkkinoilla?

20. Agenttiongelmät (s. 102–103)

74. Mikä eturistiriita voi muodostua yrityksen osakkeenomistajien ja velkojien välille? Milloin tämä ristiriita on pahimmillaan?
75. Mikä eturistiriita on yrityksen osakkeenomistajien ja toimivan johdon välillä? Miten tätä ristiriitaa voidaan lievittää?

21. Vieras pääoma (s. 97–101)

76. Miten joukkovelkakirjan (jvk) markkina-arvo määräytyy?
77. Mitä kahdenlaista riskiä jvk-sijoitukseen liittyy?
78. Mitä tarkoittaa jvk:n maturiteetti? Miten se vaikuttaa riskiin?
79. Mitä ovat luottoluokituslaitokset?
80. Mikä on korkein luottoluokitus a) S&P:n, b) Moody'sin käyttämällä asteikolla?
81. Miten vakuudet vaikuttavat velkasijoituksen riskiin?
82. Mikä on kovenantti? Miten se vaikuttaa velkasijoituksen riskiin?

22. Osakkeen riskipreemio (s. 107–109)

83. Osakkeiden sanotaan olevan korkosijoituksia riskipitoisempia. Miten tämä väite voidaan perustella
- osakkeiden ja korkosijoitusten tuoton määräytymistavan perusteella
 - historian valossa (empiirisesti)?
84. Mistä sanoista tulee lyhenne CAPM? Miten osakkeen tuottovaatimus lasketaan CAPM-mallin mukaan?
85. Osakkeen beta:
- Mitä osakkeen beta kuvaa?
 - Miten beta riippuu osakkeen volatiliteetista?
 - Miten beta riippuu osakkeen tuoton korrelaatiosta osakemarkkinoiden tuoton kanssa?

23. WACC ja välirahoitus (s. 110–112)

86. Mistä sanoista tulee lyhenne WACC ja mitä se on suomeksi? Millä kaavalla se lasketaan?
87. Yrityksen omavaraisuusaste on 25 %, oman pääoman kustannus 15 % ja vieraan pääoman kustannus 9 %. Laske WACC.
88. Miten vieraan pääoman osuus yrityksen rahoituksesta vaikuttaa WACCiin?
89. Selitä lyhyesti, mitä on välirahoitus, ja anna kolme esimerkkiä välirahoitusinstrumenteista.

24. Johdon laskentatoimi, kustannuslaskennan peruskäsitteet (s. 115, 133–138)

90. Millä muilla nimillä kutsutaan johdon laskentatoimea ja rahoittajien laskentatoimea? Mitä eroja niillä on?
91. Mitä ovat laskentakohteet? Anna kolme esimerkkiä.
92. Mitä ovat suorat ja epäsuorat kustannukset?
93. Mitä hyötyä ja mitä haittaa on laskentajärjestelmästä, joka kohdistaa mahdollisimman suuren osan kustannuksista suoraan laskentakohteille?
94. Määrittele (joko sanallisesti tai graafisesti) käsitteet:
- kiinteä kustannus
 - puolikiinteä kustannus
 - muuttuva kustannus
 - puolimuuttuva kustannus
 - muuttuva yksikkökustannus

25. Perinteinen suoritekohtainen kustannuslaskenta (s. 140–141)

95. Suoritekohtaiseen kustannuslaskentaan on neljä perinteistä menetelmää. Mitä niistä tulisi käyttää kussakin seuraavista tapauksista?
- Yritys valmistaa monenlaisia tuotteita, eikä valmistusprosessissa ole mitään vaihetta, joka olisi kaikille suoritteille sama.
 - Yritys valmistaa monenlaisia tuotteita, mutta valmistusprosessissa on vaihe, joka on kaikille suoritteille sama.
 - Yritys valmistaa vain yhtä tuotetta.
 - Yritys valmistaa rinnakkaistuotannossa tai vaihtuvassa joukkotuotannossa samankaltaisia, keskenään yhteismitallisia tuotteita.
96. Suoritteen raaka-ainekustannukset ovat 15 100 euroa ja siihen kohdistuu 290 tuntia välittömiä työtunteja. Yrityksen epäsuorat kustannukset ovat 2,3 miljoonaa euroa vuodessa. Niiden kohdistamisessa suoritteille käytetään kohdistimena välittömiä työtunteja, joita yrityksessä tehdään vuoden aikana 42 000 tuntia. Yhden välittömän työtunnin työkustannus on työntekijän tuntipalkka plus työnantajamaksut, yhteensä 19,30 euroa.
- Laske yk-lisä.
 - Laske suoritteen suorat kustannukset.
 - Laske suoritteen kokonaiskustannukset.

26. Toimintopohjainen kustannuslaskenta ABC (s. 141–143)

97. Miten ABC-laskennassa kohdistetaan kustannukset suoritteille?
98. Mitä muuta hyötyä ABC:sta on kuin se, että kustannukset saadaan kohdistettua tarkasti?
99. Mitä ovat ABM ja ABCM?

27. Tavoitekustannuslaskenta, katetuottolaskenta (s. 143–146)

100. Mitä tarkoittaa tavoitekustannuslaskennan
- hinalähtöisyys
 - asiakassuuntautuneisuus
 - tuotekehityskeskeisyys
 - poikkitoiminnallisuus
 - elinkaarinäkökulma?
101. Miten tavoitekustannus määritetään?
102. Tämä kysymys koskee katetuottolaskentaa. Tuotteen kiinteät kustannukset ovat miljoona euroa ja muuttuva yksikkökustannus on viisi euroa/kpl. Tuotetta aiotaan myydä hintaan 15 euroa/kpl.
- Laske kriittinen piste.
 - Paljonko tuotetta pitäisi myydä, jotta voitto olisi 100 000 euroa?

28. Investointilaskelmat (s. 147–151)

103. Mitkä viisi asiaa pitää ottaa huomioon investoinnin kannattavuutta arvioitaessa?
104. Erään investoinnin hankintameno on kolme miljoonaa euroa. Investoinnin tuotot ja kulut jakautuvat investoinnin taloudelliselle pitoajalle seuraavasti:

Vuosi	Tuotot	Kulut
2016	3 000 000	1 500 000
2017	3 000 000	1 500 000
2018	3 000 000	1 750 000
2019	3 000 000	2 000 000

Investoinnilla ei arvioida olevan jäännösarvoa. Investointiin sovellettava laskentakorko on 12 %.

- Laske investoinnin takaisinmaksuaika.
 - Laske investoinnin netto nykyarvo.
 - Onko investoinnin sisäinen korkokanta suurempi vai pienempi kuin 12 %?
105. Erään investoinnin hankintameno on 12 000 euroa. Sen jälkeen se tuottaa ikuisesti 300 euron nettotuoton per vuosi. Mikä on investoinnin sisäinen korkokanta?

29. Strategia ja ohjausjärjestelmät (s. 115–124)

106. Mitä ovat yrityksen
- missio
 - visio
 - strategia
 - arvot?
107. LOC-viitekehyksessä yrityksen ohjaus jaetaan neljään tasoon. Mitkä ne ovat?
108. Mitkä seuraavista ohjausjärjestelmätyypeistä ovat toistensa vastakohtia: diagnostinen, orgaaninen, interaktiivinen, mekanistinen? Mitkä näistä ovat muodollista ohjausta?
109. Mikä on ERP, lyhyesti sanoen? Mitä hyötyä siitä on?

30. Laaja ja kapea informaatio, BSC (s. 124–133)

110. Mitä ovat laaja ja kapea informaatio?
111. Mihin kahteen perustyyppiin Porter luokittelee strategiat? Miten strategia vaikuttaa siihen, miten laajaa informaatiota yritys tarvitsee?
112. Mihin kahteen perustyyppiin Miles ja Snow luokittelevat strategiat? Miten strategia vaikuttaa siihen, miten laajaa informaatiota yritys tarvitsee?
113. Mikä on BSC? Mistä se on saanut nimensä?
114. BSC:ssä on neljä ulottuvuutta. Mitkä ne ovat?
115. Mikä on BSC:n strateginen kartta?